

ΚΡΙΤΙΚΗ

«Ό,τι φάμε... ό,τι πιούμε...» Του Βασ. Μητσάκη από τον ΘΟΚ

ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ

Σκηνοθεσία: Μόνικα Βασιλείου
Σκηνικά - κοστούμια: Στέλλα Μιχαηλίδου
Παίζουν: Ελλη Κυριακίδου, Σ. Σταυρινίδης,
 Αννίτα Σαντοριναίου, Β. Κυριαζής.

Ο ΤΑΝ πρόκειται ν' ανεβαστεί στο θέατρο κάποιο έργο που έχω διαβάσει από παλιά ή κάποιο καινούργιο, με το οποίο έτυχε να γνωριστώ, αναμένοντας την πρεμιέρα, σχηματίζω — για τον εαυτό μου μόνο — μια προ - κριτική. Αλλοίμονο, δεν το παρουσιάζω σαν μια νέα μέθοδο τεχνοκριτικής, όμως στις δικές μας συνθήκες έχουμε μάθει τόσο καλά τους δημιουργούς μας στο χώρο του θεάτρου, το προσωπικό στυλ των ηθοποιών και των σκηνοθετών μας, που μπορεί κανείς να επιτρέψει στον εαυτό του — βέβαια μόνο στα πλαίσια προσωπικού κριτικού εργαστηρίου — να σχεδιάσει μια υποθετική πρό- νωση. Όταν όμως αυτή η προ - κριτική συμπίπτει με την άλλη, την τελεσιδική, που γράφεται μετά από τη πρεμιέρα του έργου, είναι όντως απόγοητευση και σημαίνει, ότι αυτή την φορά στη σκηνή δεν συνέβη τίποτα που να ξεπερνούσε τα όρια του συνηθισμένου.

ΕΙΧΑ παίξει αυτό το παιχνίδι αναμένοντας το ανέβασμα του έργου του Β. Μητσάκη «Ό,τι φάμε... ό,τι πιούμε...» από τον ΘΟΚ. Και ομολογώ ότι έχασα, συναγωνιζόμενη κρυφά με τους τέσσερις ηθοποιούς, την σκηνοθετική επιδείξιξη του σκηνογράφου του έργου που είχαν ξεπεράσει τα προσδοκώμενα.

ΥΛΙΚΟ για σύγκριση μάς δίνουν οι προηγούμενες δουλιές των συντελεστών της παράστασης. Για παράδειγμα ο Σ. Σταυρινίδης είχε παίξει στους «Φίλους» και στο «Ευδρείο» του Μουρσελά ρόλους κάπως όμοιους με τον Θρασύβουλο Καράμπελα. Η κυνικότητα (είναι το πιο εύκολο χρώμα γι' αυτό τον ηθοποιό), η προδοσία των ιδανικών της νιότης, υπερβολική προσγείωση —αυτά τα έχει παίξει ο Σταυρινίδης, αυτά τα παίζει εύκολα και μη βρίσκοντας δυσκολίες στην ενσάρκωση αυτού του είδους χαρακτήρων συχνά παρουσιάζεται στη σκηνή βιαστικός και αφηρημένος. Οχι όμως στο «Ό,τι φάμε... ό,τι πιούμε...».

Ο ΜΗΤΣΑΚΗΣ δημιουργώντας τους ήρωες του δεν χρησιμοποιεί μόνο τον προβολέα της «καυστικής σάτιρας» (το παίρνω στα εισαγωγικά σαν μια πολύ τυποποιημένη έκφραση, που χρησιμοποιείται για τα έργα του Ποντίκα, του Μουρσελά, του Κορρέ και άλλων), που φωτίζει τα σημερινά τους αλλοιωμένα πρόσωπα. Για κάθε ρόλο υπάρχει και άλλο φως, ένα αχνό λυχνάρι, που φωτίζει την αρχή του δρόμου τους, το ξεκίνημα στη νιότη. Το βλέπουμε αυτό το φως ν' ανάβει στις στιγμές βαθείας συγκίνησης, στις στιγμές αναμνήσεων για την τόσο μακρινή πια εποχή «προ των ενοχών». Αυτοί οι δυο πόλοι, του αχνού ξεκινήματος και της αμαρτωλής κατάντιας ορίζουν και τους τέσσερις πάνω στη σκηνή. Και αυτό δίνει στον Σ. Σταυρινίδη ψυχολογική άνεση και δυνατότητα να παίζει παράλληλα με την έξαψη της κυνικότητας επιδείξιξης των αμαρτιών του και την μεταφερόμενη μέσ' από τα χρόνια καθαρική λάμψη της φιλίας - αγάπης προς τον Αγγελο.

ΔΕΝ είναι τυχαία που στην έξαρση της εξομολόγησής του, όταν περιγράφει την σκηνή με την μικρή Κορεάτισσα, ο Θρασύβουλος λέει: Το βράδυ ύστερα απ' το φαγοπότι και το γλέντι... εγώ τιναζόμουν στο στρώμα μου... για να διώξω έναν ίσκιο, έναν ίσκιο πού 'χε καθήσει πάνω στο στέρνο μου και μου πλάκωνε την καρδιά... Ωσπου ήρθες εσύ στο νου μου... όπως τότε στ' αλώνι... να στέκεσαι μες στη βροχή και να βρέχεσαι... κι έκλαψα... όπως δεν είχα κλάψει ποτέ στη ζωή μου... κι ο ίσκιος έφυγε απ' το στέρνο μου και ξαλάφρωσα... κι αποκοιμήθηκα με την εικόνα σου. Είδαμε τον Σ. Σταυρινίδη να δουλεύει στη σκηνή πολύ σοβάρια με αυτοσυγκέντρωση και να παίζει τον κυνικό του Θρασύβουλο χωρίς να είναι ο ίδιος κυνικός ενάντια στη δουλιά του.

ΜΙΑ έκπληξη ήταν στην παράσταση η Ελλη Κυριακίδου. Βέβαια, έχω παρακολουθήσει μόνο

τα τελευταία 5—6 χρόνια της μακρινής της καριέρας, την είχα δει σε ρόλους κωμικούς, σε παιδικά έργα, αλλά δεν είχα υποψιαστεί ότι αυτή η ηθοποιός θα μπορέσει να δώσει με τέτοια ελευθερία το απαιτούμενο στο ρόλο της Τασίας κράμα της σατιρικής απεικόνισης του τύπου μιας νεόπλουτης, το μελοδραματικό στοιχείο σαν τρόπο σκέψης και συναισθημάτων της ηρωίδας της, την βαρεία της ενοχή μπροστά στα ίδια τα παιδιά της, στα οποία η ψυχική της φτώχεια δεν έδωσε δρόμους σωτηρίας και το δράμα του εξαναγκασμού ν' ακολουθήσει τον άνδρα της και την κοινωνία στο δρόμο της αμαρτίας. Η Ελλη Κυριακίδου με φυσικότατο τρόπο παίζει όλες τις λεπτομέρειες της συμπεριφοράς της Τασίας, ακόμα και τις παρατηρήσεις του συγγραφέα αποδίδει με μεγάλη ακρίβεια.

ΜΕΓΑΛΟΣ ο ρόλος της Μόνικας Βασιλείου, η οποία όλο το βάρος στη δουλία ρίχνει πάνω στη δουλιά με τους ηθοποιούς, πάνω στους χαρακτήρες και τους βοηθάει να φτάσουν στην επιτυχία και να ανανεώσουν τις δημιουργικές τους δυνάμεις. Το δεύτερο ζευγάρι (η Αννίτα Σαντοριναίου και ο Β. Κυριαζής) — σίγουρα πολύ ικανοποιητική επαγγελματική παρουσίαση. Ασφαλώς είχαν λιγότερο υλικό για τις κουλτουριάρικες μορφές. Οι άλλοι, οι νεόπλουτοι, οι αμόρφωτοι ήταν στο δικό τους πεδίο. Η Αγνή και ο Αγγελος υποβοηθούνται μόνο από κάποιους απόηχους, από κομβέντες στα καλλιτεχνικά κυκλώματα, από τον ορισμό των πέντε υλικών, από τα οποία θέλουν να αποτελείται η ζωή τους «μοναξιά, περιουλλονή, άσκηση, πόνο και δάκρυ», από τις περιγραφές της ζωής στον «Πύργο» τους. Η Αννίτα Σαντοριναίου στην προσπάθεια της να εκφράσει μόνο με την πάρθευθα της όλα τα πιο πάνω περί κουλτούρας, κάπως υπερβάλλει στην αρχή σατιρίζοντας ανελέητα την ηρωίδα της. Το σχέδιο της παραέχει οξείες γωνίες.

ΕΧΕΙ δίκαιο, ασφαλώς, στο να κάνει την Αγνή μαχητική, νευρική, να περιφρονεί την γύρω της κατάσταση, όμως μέσα σ' αυτή την μορφή ταυτόχρονα έπρεπε να φαίνεται το νεαρό κορίτσι, που ερωτεύθηκε τον ποιητή και πλήρωσε με την δική της ποιητική φωνή την χαρά του ν' ακολουθήσει. Η Αγνή έχει αλλάξει πολύ, το όνομα της τώρα ακούγεται σαν μπλόφος, αλλά υπάρχουν στιγμές που ο Αγγελος την βλέπει όπως ήταν κάποτε. Η Αγνή -Σαντοριναίου δεν φωτίζεται αρκετά από εκείνο το γλυκό φως της νιότης. Και ο μονόλογος για την πανσέληνο μπορούσε να δοθεί με λιγότερη ειρωνεία. Στο δεύτερο μέρος το παίξιμο της αποκτά πειστική δύναμη.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ ο Β. Κυριαζής στρογγυλεύει τις γωνίες του σχεδίου του. Παίζει λιγότερο εκδηλωτικά από τα πρόσωπα του έργου. Ο Αγγελος συγκινείται μεν από τη συνάντησή με τον φίλο, αλλά όχι σαν τον Θρασύβουλο, περιφρονεί μεν την επιδειχτική πολυτέλεια γύρω του, αλλά όχι σαν την Αγνή, βασανίζεται από την τραγελαφική κατάσταση, όταν τον φλερτάρει η Τασία, αλλά παραμένει ευγενικός. Όμως η γυναίκα του τον παρομοιάζει με σκαντζόχοιρο που τ' αγκάθια του τάχει κρυμμένα μέσα του κι εξωτερικά φαίνεται μαλακός. Δεν μας έκανε ο Β. Κυριαζής να νιώθουμε αυτά τα κρυμμένα μέσα του αγκάθια. Μετά από το μονόλογο του Θρασύβουλου για την μικρή Κορεάτισσα ο συγγραφέας σημειώνει: «Ο Αγγελος σηκώνεται αργά, ψυχρός και ανέκφραστος. γυρίζει και στέκει απέναντί του κοιτάζοντας τον Θρασύβουλο ψυχρά. Δεν του προτείνει το ποτήρι του». Αυτό δεν τ' παίζει ο Κυριαζής στην παράσταση, το «Γεια σου και σένα» ακούστηκε πολύ φιλικό. Γιατί;

ΤΟ σκηνικό της Σ. Μιχαηλίδου εντυπωσιάζει. Έχει πράγματι χτίσει το παλάτι του Θρασύβουλου Καράμπελα στη σκηνή. Το μόνο πράγμα που ίσως έλειπε ή δεν τονίστηκε αρκετά ήταν η ατμόσφαιρα της καλοκαιρινής νύχτας, ο γύρω κήπος με την αυγουσιaticή πανσέληνο, στην οποία, νομίζω ο συγγραφέας δίνει περισσότερη σημασία παρά οι συντελεστές της παράστασης.

ΓΕΝΙΚΑ είναι ευχάριστο να μην συγκρατείς τον εαυτό σου κάνοντας μερικές παρατηρήσεις, διότι μια τόσο ποιοτική παράσταση δεν έχει ανάγκη από την επιείκεια μας.